

Nema veze što je došla
jesen
okor razbacana
baš mi briga
što se oblaci
sudaraju
u ritmu kalipsa
i što zvuk zvezda
u nemiru vrišti
moj dečko i ja
vratili smo se
s premijere
treba da se zapíše
da smo kulturu
u kombinizonu slušali
i izašli
ognutih toplih tela
u jesen
žuto tetoviranu
da šetamo
kroz pijacu
u ponoć

pa — šta onda.

NALIČJA

Škimmo masku konvencionalnog izraza
Bacimo usiljenu učitovost u kantu za dubre
I prezirno sve zakone
Što nas sputavaju kao tesne cipele.
Sve titra uspravno.
Slično sniečevom zraku na čelavom temenu
Sve se prostire horizontalno
Kao mitrac na odru svom.
Zaronimo duboko u talase mora
I prevrtno dno.
Okrenimo ga
Kao što okrećemo šarenu haljinu
Da ne izgledi.
Koliko nam je puta život
Okrenuo naličje
Neuživio kao domaćin gostu leđa
A mi smo ga u lice gledali.

Marica MALETIĆ

BITI ČOVEK

Biti čovek to je pristati na patnju i radost
Na divne trenutke sreće i na očajanje
To je znati s jeseni šta je to mladost
Biti čovek to je noć usred dana i vedro olakšanje

Biti čovek to je tuga i zanos beli
To je krik što razbije na stubovima san
Biti čovek to je smeh što se sa svima deli
To je prab pre kiše na vetru razvojan

Biti čovek to je opasnost i tišina
To je cvet ispod niskog i crnog oblaka
Biti čovek to je ono što večno vruća daljina
To je zagonetka iza vrta a ispred razvalina

MRAMORNE REČI

Biti odavde do večnosti u srebrnom pravu
Disati ispod zvezda i sunca da veće bude veće
Cvet cvet i otkriti se ponekad i mrkom mravu
Zaboleće te praćakanje ribe i reka kako teče

Slutiti šta je dan i otkuda noć u oku
Širiti imperiju dobrote sa snagom talasa
Pratiti ko dete u kolevci maće u skoku
Zaboleće te u decembarskoj noći zavijanje pasa

Radovati se jutru kao bolesnik ozdravljenju
Gaziti do vrata u tami radi mlaza beline
Dati vodaskok smeđu bram i park odusevljenju
Zaboleće te razjareni oblaci i dab deteline

Biti odavde do večnosti u srebrnom pravu
Disati iznad kopna i vode da glava bude glava
Ruka ruka i reči ponekad lepe reči miravu
Zavoleće te žena koja kraj tebe tako divno spava

Borislav MILIĆ

Borislav MILIĆ rođen je 1951 godine u Novom Sadu.
Prve svoje stihove objavio je godine 1955 u »Poljima«.

zenit
pripovetke

Zbirka pripovedaka »Vuk i zvonoe«, iskreno me je obradovalo otustvom naše već tradicionalne literaturae arhaičnosti. To me je navelo na razmišljanje o vremenu u kome živimo — na granici dve dijametralno različite epohe: jedne prepune tradicije — od Mikene do nadrealizma (i on je besumije već tradicija) i druge ispunjene prazninom. Nismo navikli da punjeom bez ičega u rukama i još uvek nismo sigurni da li je u našoj moći da u novu epohu donesemo od kompleksnog sebe samo dobru volju golih ruku i žednih čula, što znači početi iznova.

Ukoliko smo sposobniji za takav podvig — uoliko bolje.

Tekst predamnom uverio me je u uspeh jednog danas već neosporno velikog iako novog pripovedača. Njegovo je ime Miodrag Bulatović.

Za one koji su prigovorili (i koji će još prigovoriti) ovom zaključku vadeći iz svog osirotelog arsenala većito isti argument o nesavremenosti tematike njegovih pripovedaka postoji odgovor koji se afirmisao sam po sebi: tematika je bezlično sredstvo za transpoziciju umetničke vizije kako realnog tako i irealnog. Bulatović nije prvi u svom rodu. Ima on preteke od prvih izvora literature do danas, ali su oni bili usamljenici, a on je član vrlo autoritativnog hora predbudućnosti. Jer kosmos — nekada izdaleka gledan tud vrst, sada je čovekovo domaće okruženje. A najprivlačnija karakteristika ovih pripovedaka je baš ta univerzalnost donetih do-

življavanja, saznanje da je Crna Gora isto toliko značajan deo sveta kao i Pariz ili Benares u ovo doba finala jedne kulturne inflacije gde reč ponovo postaje moneta sa podlogom stvarenom od generacije bez predrasuda i prašnjavih šinjela svih mogućih izama, generacije koja svoju mladost drži na otstojanju od donornernosti antikvarnog nasleđa, vadeći iz sopstvenih pulsiranja neophodan prapočetak, drugi u ljudskom memorijom i slovom zabeleženom, vremenu, drugi po redosledu ali primaran po sudbonosnom značaju.

Specifičan je Bulatovićev »humanizam«. Dovoljno je pročitati »Prolog« da se u to uverimo. Desetlacija ovog plemenitog saputnika dobrog u čoveku dovedena je do kraja. Definitivno je rečeno da je taj pojam nedeljiv i nemejljiv, da se ne može biti humaniji i manje human, već samo human ili ne. Sem toga, to je imenica koja uz sebe ne trpi prideve bilo rasnog, klasnog ili nacionalnog tipa. Najzad, vreme je da se razmrsi zbirka pojnova o čoveku kao vananimalnom biću. Ono čime je čovek biološki odcenjen spada u fiziologiju i ne može se uzimati kao argument u ocenjivanju njegovih psihickih i kulturnih vrednosti. Boja kože je davno prestala biti pametna argumentacija i nije reč o njoj. Reč je o biljkom u čoveku odnosno njegovoj vezanosti za tle. Iz te komponente nukla je raznolika flora, već prema varijacijama istoriske klime: od

gensa do nacija. To je poslednja imela na stablu humanizma i nju još ni izdaleka nismo nadrasli, izuzev pojedinačnih uspona tu i tamo. Ali indicije o njoj preživivosti su jasne i lako uočljive.

I baš tu komponentu treba uzeti za merilo kada se ocenjuje širina spoznajne pisca.

Merimo li Bulatovićev dosadašnji opus, a prvenstveno ovu knjigu, na takav način videćemo da je on jedan od tih retnih dometa. Nedvosmisleno u »Prologu« i uporno u podtekstu svih pripovedaka, izuzimajući »Malo sunce«, pisac insistira na tom odvajanju suštine humanizma od svih naslaga individualnih ili općih subjektivnih principa.

Medutim, može se polemisati oko tvrdnje da je zabluda o mejljivosti irealnog koren naše ne tako davne nesreće, iako je ta zabluda deo istine o tome. Ali uzroci time još nisu iscrpjeni. Bratoubilačka borba kao posledica nacionalne nehomogenosti na opisanom teritoriji, rezultat je i drugih elemenata. Tu je pre svega ogromna raznorodnost individualnih i mikroloektivnih ciljeva, što je opet posledica nejednakog kulturnog rasta, socijalne zrelosti i istoriske savremenosti, a owoime je uzrok nejednaki ritam življenja pod uticajem importiranih ekonomskih, verskih i spoznajnih maksima što je u geografski minijaturnoj zoni dovelo do stvaranja više uticajnih centara. U jedinima se taj ritam ubrzavao, u drugima usporavao do potpune statičnosti. Sve to, spojeno sa većitom težnjom čoveka ka isključivosti i dečnijim dopiranjem, moralo je dovesti do ovako šarolike erupcije sa najtragičnijim ishodom, koji naša istorija poznaje.

Srećan sticaj okolnosti učinio je da je u tom vrtlogu prevladala najbitnija i najsavremenija struja čiji su elementarni principi nama dobro poznati, jer su oni ostali i biće stub naše zajednice.

ema i verocka